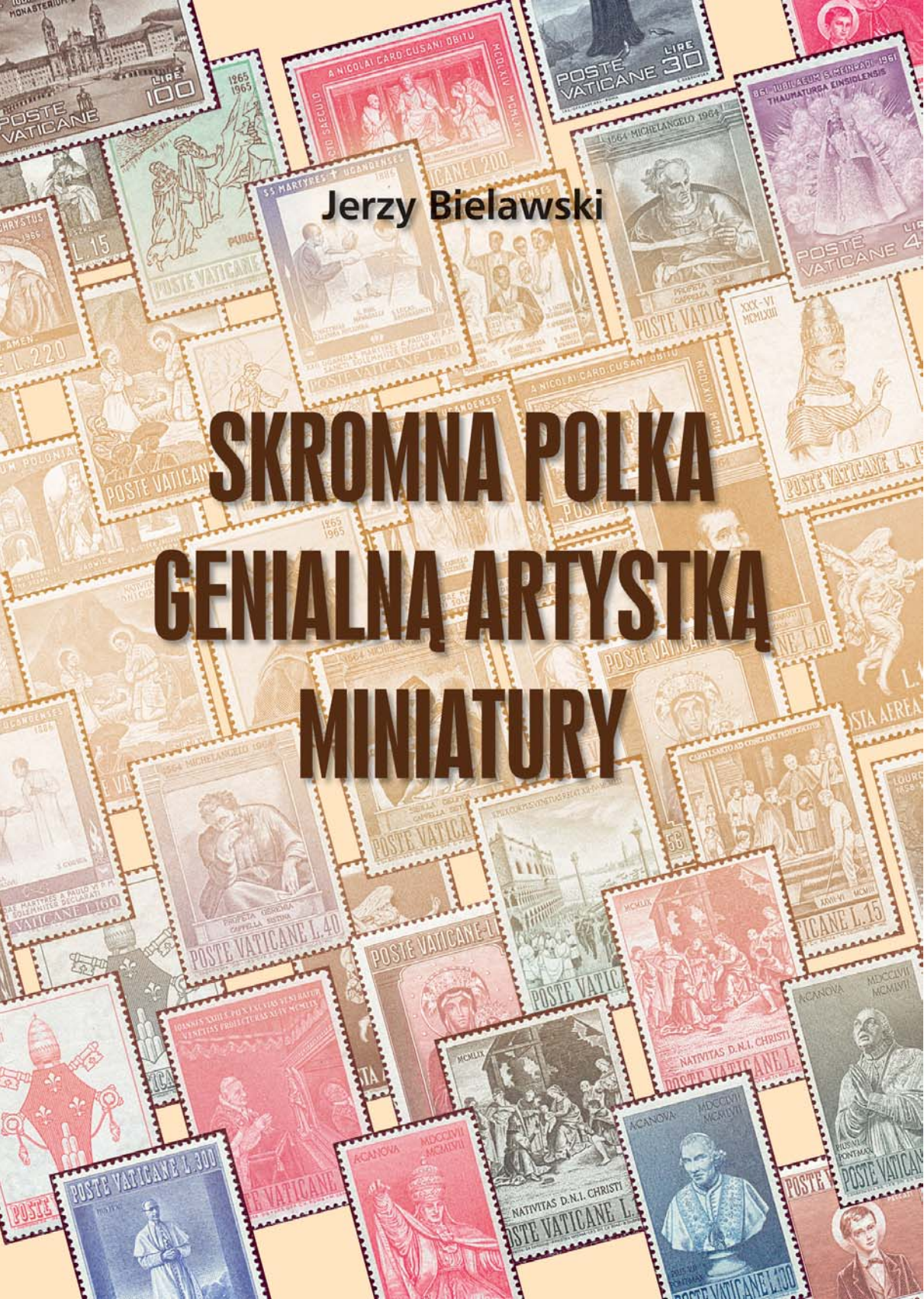

Jerzy Bielawski

SKROMNA POLKA GENIALNĄ ARTYSTKĄ MINIATUR

Jerzy Bielawski

**SKROMNA POLKA
GENIALNĄ ARTYSTKĄ MINIATURY**

w 125. rocznicę urodzin
Kazimierzy Dąbrowskiej

Kalisz 2015

Opracowanie redakcyjne i edytorskie
Jerzy Bielawski

Opracowanie graficzne
Studio Kluza Tomasz Lewandowski

Copyright by Jerzy Bielawski Kalisz 2015

Nakładem własnym autora

Skromna Polka - genialną artystką miniatury

3. marca 2015 roku minęła 125. rocznica urodzin wybitnej polskiej miniaturzystki, Kazimieri Dąbrowskiej, która tworzyła w Polsce i Watykanie. Mimo znacznego dorobku w dziedzinie miniatury portretowej oraz małej formy, jaką stanowi znaczek pocztowy, w kraju rodzinnym jest mało znaną i prawie zapomnianą osobą. Niech więc ta rocznica będzie okazją, aby przypomnieć postać i dorobek artystyczny wybitnej Polki. Szczególnie filatelisci są zobowiązani do spełnienia tej powinności, gdyż w latach 1951-1969 dla Poczty Watykańu artystka zaprojektowała ponad sto znaczków, jeden bloczek i szereg kartek pocztowych. Znaczki watykańskie przez nią projektowane należały do najładniejszych i nie bez powodu cieszyły się wielkim powodzeniem wśród filatelistów. Okolicznościowy artykuł daje możliwość zaprezentowania znaczków watykańskich zaprojektowanych przez polską autorkę, co może tylko wzbudzić w każdym wiele estetycznych doznań.

Kazimiera Kinga Dąbrowska urodziła się 3. marca 1890 roku w Radomiu. Początkowo uczyła się w Warszawie w Żeńskiej Szkole Artystycznej pod kierunkiem Leokadii Łempickiej (1904-1905), następnie w Szkole Malarstwa i Rysunku u Miłosza Kotarbińskiego (1907-1908). Kolejne lata to samodzielna twórczość artystyczna, która wyrażała się w dwóch formach plastycznych, jak portretowe malarstwo miniaturowe i grafika użytkowa. W tym czasie stworzyła m.in. wiele rysunków i szkiców rodzinnych, które się jednak nie zachowały. Od 1916 roku artystka wielokrotnie i z dużym powodzeniem wystawiała swoje prace w warszawskiej „Zachęcie”, w Krakowie i we Lwowie. Szczególną uwagę krytyki wzbudziła jej kolekcja miniatur ludzi teatru (w osobach m.in. Wincentego Rapackiego, Józefa Kotarbińskiego, Ludwika Solskiego, Stefana Jaracza, Juliusza Osterwy) prezentowana w 1929 roku w Salach Redutowych Teatru Wielkiego w Warszawie z

okazji 100. rocznicy śmierci Wojciecha Bogusławskiego (1757-1829). W sezonach 1929, 1930 i 1931 artystka prezentowała swój dorobek w Paryżu (Salon des Artistes Français), a prasa francuska pisała o jej twórczości z dużym uznaniem. W tym czasie zdobywała za swą twórczość wyróżnienia i medale. W jej dorobku artystycznym dominowały miniatury portretowe mężów stanu, jak Józef Piłsudski, Ignacy Jan Paderewski, Ignacy Mościcki; dostojników kościelnych (kard. Adam Sapieha, kard. Stefan Wyszyński) i wybitnych ludzi teatru.

W 1935 roku na zaproszenie Ignacego Paderewskiego artystka przebywała kilka miesięcy w Szwajcarii, wykonując jego miniaturowy portret (pierwszy stworzyła w 1919, kiedy pianista był premierem rządu Polski Odrodzonej). Po powro-

cie pracowała w Warszawie, w swej niewielkiej pracowni przy Alejach Ujazdowskich. W tym czasie otrzymała Złoty Krzyż Zasługi Rzeczypospolitej.

W grudniu 1936 roku Kazimiera Dąbrowska zamieszkała w Rzymie, gdzie pozostała do końca życia. W zaciszu zakonnym (mieszkała w klasztorze sióstr św. Józefa z Cluny) stworzyła miniaturowe portrety papieża Piusa XI, fizyka Guglielmo Marconiego, wynalazcy radia; papieży: Piusa IX, Leona XIII, Piusa X, Benedykta XV, Jana XXIII, Pawła VI, generała zakonu OO Jezuitów Włodzimierza Ledóchowskiego. Ponadto stworzyła cykle miniatur ilustrujących działalność duszpasterską papieży, miniatury poświęcone najważniejszym wydarzeniom oraz rocznicom religijnym i historycznym.

W okresie II wojny światowej artystka nie przerwała pracy twórczej. W tym czasie stworzyła portrety polskich bohaterów narodowych, m.in. majora Hubala, gen. Władysława Sikorskiego, Józefa Hallera. Jej szczególny kult do Matki Bożej stał się inspiracją do stworzenia miniatur Matki Bożej Ostrobramskiej (1941), Madonny Częstochowskiej i Matki Bożej Fatimskiej (1943). W tym czasie wykonała miniatury

Autoportret 1936

portretów papieża Piusa XII, Prymasa Polski kard. Augusta Hlonda. Wykonała też cykl miniatur zasłużonych Polaków, jak: Maria Curie-Skłodowska, brat Albert, ojciec Maksymilian Kolbe.

W czerwcu 1950 roku z okazji Roku Świętego Kazimiera Dąbrowska eksponowała 100 miniatur i 75 rysunków w Palazzo della Cancellaria Apostolica w Sali Centio Giorni, po raz pierwszy udostępnionej świeckiemu artyście. Wystawa zorganizowana z inicjatywy Piusa XII stała się wielkim wydarzeniem artystycznym Rzymu, jak również wydarzeniem dla samej artystki. Jej twórczość zyskała wiele pochlebnych recenzji. Radio Watykańskie nadało specjalną audycję, wydano pamiątkowy album z pracami polskiej artystki, dziennik „L'Osservatore Romano” podkreślał m.in. „doskonałość i subtelność rysunku” oraz „wycucie artystyczne w doborze kolorów”. Uznano, że artystka posiada wyjątkowy talent malowania dużych scen na miniaturowych przestrzeniach w stylu renesansowych fresków.

Nazbyt intensywna praca oraz przemęczenie spowodowały pogorszenie stanu zdrowia. W 1952 r. artystka przerwała swoją twórczość i poddała się leczeniu oraz wypoczynkowi w szwajcarskim Fryburgu. Po powrocie podjęła pracę twórczą w nowej dla siebie dziedzinie, jak projektowanie znaczków dla Poczty Watykańskiej. W tym czasie posiadała bowiem bogaty dorobek artystyczny w zakresie tworzenia dzieł miniaturowych, co miało niebagatelne znaczenie przy tworzeniu znaczka pocztowego, jako miniaturowego dzieła sztuki. W okresie 18 lat wykonała 28 emisji, na które złożyły się 102 znaczki i 1 blok.

W roku 1951 Kazimiera Dąbrowska - przed podjęciem jeszcze leczenia - po raz pierwszy zaprojektowała znaczki watykańskie. W 1953 roku natomiast nastąpił oficjalny debiut w dziedzinie projektowania znaczków. Poniżej zgodnie z katalogiem Michla podaję zestawienie wszystkich znaczków projektowanych przez polską artystkę.

1951. 06.03. Do obiegu wprowadzono cztery znaczki (Mi 174-177) dla upamiętnienia pierwszej rocznicy beatyfikacji Piusa X (1835-1903-1914)¹. Dwa pierwsze o nominałach

6 i 10 L przedstawiają portret papieża, będący kopią miniatury wykonanej przez artystkę w 1939 roku. Dwa pozostałe walory z tej serii opracował Corrada Mezzana (1890-1952). Po jego śmierci polska artystka stała się przez wiele lat jednym z głównych projektantów znaczków Watykanu.

Mi 174-175 proj. K. Dąbrowska

Mi 176-177 proj. C. Mezzana

1953.02.02. Do obiegu wprowadzono dwa znaczki (Mi 190-191) dla uczczenia 50. rocznicy męczeństwa św. Marii Goretti (1890-1902). Emisja zaprojektowana została na prośbę sekretarza stanu Giovanniego Battisty Montiniego, późniejszego papieża Pawła VI (1897-1963-1978).

1954.04.28. Do obiegu wprowadzono trzy wielobarwne znaczki (Mi 227-229) z cudownym obrazem Matki Bożej Ostrobramskiej, której miniaturę autorka wykonała w 1941 r. Znaczki

¹ Przy imionach papieży podano w nawiasie rok urodzin, koronacji i śmierci

rozpoczęły cykl emisji maryjnych, które artystka z pełnym powodzeniem kontynuowała w następnych latach.

1956.02.22.² Pierwsza seria lotnicza wprowadzona do obiegu składa się z dziewięciu znaczków (Mi 241-249) ukazujących Archanioła Gabriela w scenach zwiastowania NMP, wg dzieł znanych mistrzów włoskich (m.in. Leonardo da Vinci: 15, 50 i 300 L).

1956.04.27. Wprowadzono serię sześciu znaczków (Mi 250-255) dla upamiętnienia 450-

lecia Gwardii Szwajcarskiej. Na znaczkach o nominałach 4 i 35 L wizerunek kapitana G. Rosta, który zginął 6.05.1527 r. w obronie papieża Klemensa VII (1478-1523-1534) i Bazyliki św. Piotra przed atakiem wojsk najemnych cesarza Karola V Habsburga (1500-1558).

1956.05.19. Dla uczczenia 500. rocznicy śmierci św. Rity z Cascii (ur. między 1360 a 1380 - zm. 1457) wydano trzy znaczki (Mi 256-258) z jej portretem.

1956.07.31. Emisja dwóch znaczków (Mi 259-260) upamiętniła 400. rocznicę śmierci św. Ignacego Loyoli (1491-1556). Na znaczkach reprodukcja obrazu z XVII wieku, znajdującego się w zakrystii kościoła Il Gesu w Rzymie. Obraz przedstawia św. Ignacego Loyolę, założyciela Towarzystwa Jezusowego, który klęczy przed papieżem Pawłem III (1468-1534-1549).

1956.10.30. Seria dwóch znaczków (Mi 261-262) poświęcona 500. rocznicy śmierci św. Jana Kapistrana (1386-1456): Miniatura obrazu włoskiego malarza Sebastiano di Cola (1456-1506) ukazująca postać świętego, patrona prawników. W Polsce założył zakon bernardynów.

1956.12.20. Dla uczczenia w Polsce Roku Maryjnego wprowadzono do obiegu 3 znaczki

² W roku 1956 Kazimiera Dąbrowska zaprojektowała wszystkie znaczki watykańskie

(Mi 263-265) z obrazem Czarnej Madonny Częstochowskiej.

1957.03.21. Emisja czterech znaczków (Mi 266-269) dla uczczenia setnej rocznicy śmierci św. Dominika Savio (1842-1857), wychowanka św. Jana Bosco (1815-1888).

1957.06.27. 500-lecie Kolegium Capranica. Spośród czterech znaczków (Mi 270-273), dwa o nominałach: 10 i 100 L Pius XII (Mi 271 i 273) proj. K. Dąbrowska; 5 i 55 L (Mi 270-272) popiersie kardynała Domenico Capranica (1400-1458) i widok seminarium, proj. Guido Veroi (1926-2013). 5. stycznia 1457 kardynał powołał do życia kolegium, które przyjęło nazwę od jego nazwiska jako założyciela

1957.11.14. Emisja czterech znaczków (Mi 276-279) z okazji 800-lecia Sanktuarium

Maryjnego w Mariazell (Austria)

1958.02.21. Seria sześciu znaczków maryjnych (Mi 282-287) upamiętniających setną rocznicę objawienia Matki Bożej w Lourdes

1958.06.19. Seria czterech znaczków (Mi 288-291) + blok nr 2 emisji z okazji udziału Stolicy Apostolskiej w Światowej Wystawie „Bruksela’58”. Na znaczkach: 35 i 300 L Pius XII (1876-1939-1958), 60 i 100 L pawilon watykański „Civitas Dei”. W bloku znaczki (Mi 292-295) + napis okolicznościowy i ornament z insygniami papieskimi

1958.07.02. Emisja czterech znaczków (Mi 296-299) dla uczczenia 200. rocznicy urodzin rzeźbiarza Antoniego Canovy (1757-1822). Na znaczkach popiersia papieży: 5 L Klemens XIII (1693-1758-1769), 10 L Klemens XIV (1705-1769-1774), 35 L Pius VI (1717-1775-1799), 100 L Pius VII (1740-1800-1823).

1959.12.14. Trzy znaczki (Mi 327-329) emisji Boże Narodzenie. Na znaczkach reprodukcja obrazu Rafaela (1483-1520)

1960.11.04. Emisja trzech znaczków (Mi 344-346) dla upamiętnienia przeniesienie relikwii św. Piusa X (1835-1903-1914) do Wenecji: 15 L Pius X wsiada do gondoli, 35 L Jan XXIII (1881-1958-1963) modli się przy trumnie Piusa X, 60 L pogrzeb Piusa X na pl. św. Marka w Wenecji.

1961.02.28. Emisja trzech znaczków (Mi 363-365) dla upamiętnienia 1100. rocznicy śmierci św. Meinrada (ok. 797-861), mnicha benedyktyńskiego, pustelnika, patrona Einsiedeln w Szwajcarii. Dwa znaczki: 30 L postać świętego i 40 L Czarna Madonna z Einsiedeln (Mi 363 i 364) wg projektu K. Dąbrowskiej, znaczek o nominale 100 L widok klasztoru wg projektu P. Grasseliniego

Mi 363-364 K. Dąbrowska
Mi 365 P. Grasselini

1962.03.13. Emisja dwóch znaczków lotniczych (Mi 391-392) z reprodukcją rzeźby włoskiego artysty, Filippa della Valle (1698-1768), przedstawiającej Archaniola Gabriela ze sceny Zwiastowania NMP

1963.10.16. Emisja czterech znaczków (Mi 432-435) upamiętniająca koronację papieża Pawła VI (1897-1963-1978)

1964.06.16. Seria pięciu znaczków (Mi 454-458) emitowanych z okazji 400. rocznicy śmierci Michała Anioła (1475-1564): 10 L autoportret artysty - Muzeum Kapitolińskie w Rzymie; 25 L prorok Izajasz, 30 L Sybilla Delficka, 40 L prorok Jeremiasz, 150 L prorok Joel - fragmenty fresków artysty w Kaplicy Sykstyńskiej

1965.05.18. Seria 4. znaczków (Mi 477-480) emitowanych dla upamiętnienia 700. rocznicy urodzin Dantego Alighieri (1265-1321), włoskiego poety, kodyfikatora języka włoskiego, tercjarza franciszkańskiego; autora *Boskiej komedii*, poematu o podróży przez Piekło, Czyściec i Raj.

1964.11.16. Dwa znaczki (Mi 462-463) wydane dla uczczenia 500. rocznicy śmierci kardynała Mikołaja Cuzano (1401-1464) 40 L dom rodzinny kardynała nad Mozelą, 200 L grobowiec kardynała w Bazylice św. Piotra w Rzymie

1965.11.25. Trzy znaczki (Mi 487-489) emisji Boże Narodzenie. Rodzina Święta w narodowym stroju peruwiańskim na tle góry Machu Picchu.

1965.03.18. 6 znaczków (Mi 471-476) upamiętniających kanonizację 22 Męczenników z Ugandy.

1966.05.03. Emisja 6. znaczków (Mi 502-507) upamiętniająca 1000-lecie chrześcijaństwa w Polsce *Sacrum Poloniae Millenium*. 15 L Mieszko I i Dąbrowka; 25 L św. Wojciech i katedry w Gnieźnie i Wrocławiu; 40 L św. Stanisław Biskup na tle Wawelu i Skałki w Krakowie; 50 L królowa Jadwiga, w tle Ostra Brama w Wilnie i dziedziniec UJ w Krakowie; 150 L Matka Boża Królowa Polski, w tle Jasna Góra i katedra św. Jana w Warszawie; 220 L papież Paweł VI wita grupę młodzieży polskiej w strojach ludowych, u góry widoczne polskie słowa „Niech będzie pochwalony Jezus Chrystus”, na dole: „Na wieki wieków. Amen”.

1968.11.28. Trzy znaczki (Mi 541-543) emisji Boże Narodzenie (Figura Dzieciątka - Praga)

1969.11.18. Ostatnia seria (Mi 553-555) projektowana przez polską artystkę dla uczczenia 100-lecia działalności „Stowarzyszenia Świętego Piotra” (*Circolo San Pietro*). Na znaczkach: 30 L Pius IX (1792-1846-1878), 50 L godło stowarzyszenia, 220 L Paweł VI (1897-1963-1978)

Kazimiera Dąbrowska w dalszym ciągu kontynuowała pracę twórczą. Tworzyła portrety papieży Jana XXIII i Pawła VI, posłów watykańskich i kardynałów, wśród nich Stefana kardynała Wyszyńskiego, z którym pozostawała w kontakcie listownym. Artystka planowała stworzyć cykl 35 tryptyków, ukazujących najważniejsze wydarzenia w Kościele i w Watykanie. Projekt zatwierdził osobiście papież Paweł VI, któ-

ry dla ekspozycji prac postanowił oddać specjalną salę w letniej rezydencji papieży w Castel Gandolfo. Ambitne zamierzenie z różnych względów nie zostało w pełni zrealizowane.

W uznaniu zasług za bogatą, o wyjątkowym charakterze, twórczość artystyczną wybitna Polka otrzymała liczne odznaczenia. Za całokształt swej twórczości otrzymała w kraju (1935) Złoty Krzyż Zasługi Rzeczypospolitej „Croce d'Oro al Merito della Repubblica Polacca”. W 1937 roku została wyróżniona przez Ojca Świętego Piusa XI medalem „Pro Ecclesia et Pontifice”. W 1951 otrzymała „Croce del Sovrano Ordine di Malta” z rąk Wielkiego Mistrza Zakonu Maltańskiego, księcia Ludovico Chigi Albani della Rovere (1866-1951), którego portret artystka wykonała jeszcze w 1940 roku. W 1960 prezydent Republiki Włoskiej Giovanni Gronchi (1887-1978) przyznał jej odznaczenie państwowe „Cavaliere al Merito della Repubblica Italiana”.

Z okazji 80. rocznicy urodzin Kazimierzy Dąbrowskiej w Muzeum Archidiecejalnym we Wrocławiu zorganizowano w 1970 roku wystawę jej prac i pamiątek, jedyną w Polsce powojennej. Zaprezentowano, korzystając ze zbiorów prywatnych, kilkadziesiąt miniatur, jak: autoportret artystki (1936), papież Pius XI (1937), papież Jan XXIII (1956), Stefan Żeromski (1921), fotografie miniatur sławnych aktorów, jak Juliusz Osterwa i inni. Ponadto pokazano znaczki pocztowe Watykanu wg projektów polskiej artystki, recenzje, wycinki z prasy krajowej i zagranicznej oraz materiały dotyczące twórczości „miniaturzystki czterech papieży” (Piusa XI, Piusa XII, Jana XXIII i Pawła VI).

Wybitna polska artystka zmarła 4. lutego 1972 roku w swoim skromnym pokoju klasztornym, w którym mieszkała i tworzyła niemal przez cały okres swego pobytu w Rzymie. Tego samego dnia papież Paweł VI przesłał depeszę kondolencyjną. Wiadomość o jej śmierci ukazała się w „L'Osservatore Romano” dwa dni później. Nabożeństwo żałobne zostało odprawione w polskim kościele św. Stanisława. Uczestniczyli w nim przedstawiciele watykańskiego sekretariatu stanu kard. Igino Quadraro, liczni duchowni i rzymska Polonia. Artystka została pochowana na rzymskim cmentarzu przy via Flaminga. W prasie ukazały się liczne wspomnienia pośmiertne, a 15. marca 1972 r. w auli

posiedzeń naukowych Papieskiego Instytutu Studiów Kościelnych w Rzymie ks. Jerzy Langman wygłosił odczyt o zmarłej i jej twórczości.

Efektom twórczości Kazimieri Dąbrowskiej było ponad tysiąc miniatur, prac należących do rzadkiej, trudnej i wymagającej wyjątkowego talentu dziedziny twórczości plastycznej. Była mistrzynią w tworzeniu miniatury, którą kunsztownie potrafiła zastosować przy projektowaniu znaczka pocztowego, będącego wyjątkowym dziełem sztuki, docierającym codziennie do szerokiego grona odbiorców. Część jej dorobku artystycznego znalazła się w zbiorach prywatnych i muzeach, jak Muzea Watykańskie, Muzeum Narodowe i Teatralne w Warszawie, Muzeum Narodowe w Krakowie. Znaczna część jej prac, zwłaszcza z polskiego okresu twórczości, zaginęła podczas II wojny światowej albo uległa zniszczeniu (artystka wspominała o ponad czterystu pracach).

Ze spuścizny artystycznej polskiej miniaturzystki to zapewne znaczki emitowane przez Poczty Watykanu pozostaną na trwałe w zbiorach filatelistów gromadzących walory watykańskie. One będą zawsze przypominać o zasługach dla filatelistyki wybitnej polskiej artystki.

Jako potwierdzenie wielkiej skromności naszej Rodaczki niech posłużą słowa ks. Michała Dyląga, który w sposób szczególny interesował się jej życiem i twórczością: *„Kazimiera Dąbrowska zmarła 4. lutego. 1972 roku w biedzie, nawet nie było ją za co pochować. Ofiarowała swój talent Kościołowi, który w pełni jej nigdy nie wynagrodził. Żyła samotnie i tak też odeszła z tego świata, nigdy nie będąc kolekcjonerką znaczków”*.

Literatura:

1. Jerzy Bielawski, *Kazimiera Dąbrowska projektantka znaczków pocztowych Watykanu*. „Filatelista” 1997 nr 2
2. Michał Dyląg, *Skromna pani o cudownych oczach*. „Sodali Polonia” r. 57, 1977
3. Wiktor Dziulikowski, *Kazimiera Kinga Dąbrowska polska miniaturzystka*. Oficyna Gryf, Wrocław 2001
4. *Encyklopedia filatelistyki*. Warszawa 1993
5. *Encyklopedia katolicka*, t. III. KUL Lublin 1995
6. Rudolf Fischer-Wollpert, *Leksykon papieży*. Znak Kraków 1990
7. Tomasz Konar, *Mistrzynie miniatur*. „Przegląd Filatelistyczny” 2013 nr 6
8. Bogdan Michalak, *Kazimiera Dąbrowska - projektantka znaczków watykańskich*. „Filatelista Tematyk” Mutacja D-31 r. XI, 1987 nr 3
9. Bogdan Michalak, *Miniatury i znaczki pocztowe Kazimieri Dąbrowskiej*. „Przewodnik Katolicki” 1986 nr 20
10. Michel Europa Katalog 2001/2002. Band 2: Südeuropa. München
11. *Miniatury polskie od XVII do XX wieku*. Katalog zbiorów oprac. Halina Kamińska-Krassowska. Muzeum Narodowe w Warszawie. Galeria Sztuki Polskiej. Warszawa 1978
12. *Od miniatury do znaczka pocztowego. Sztuka Kazimieri Dąbrowskiej*. „Filatelista” 1958 nr 11

Postówie

Opracowanie *Skromna Polka - genialną artystką miniatury* w pierwszej wersji zostało opublikowane w „Filateliście Kaliskim” (2015 nr 1-2). Z uwagi jednak na osobę Kazimieri Dąbrowskiej, wybitnej Polki mało znanej w rodzinnym kraju, należało poświęcić jej odrębne wydawnictwo zwarte, jako swoisty hołd dla jej talentu.

Okazją do przypomnienia polskiej artystki stała się 125. rocznica jej urodzin. Swoje życie twórcze poświęciła wyjątkowej sztuce - miniaturze artystycznej. To pozwoliło jej zaprojektować w okresie kilkunastu lat ponad sto znaczków dla Poczty Watykanu. Dzięki temu w zbiorach kolekcjonerów znaczków watykańskich pozostaną miniaturowe dzieła sztuki opracowane przez polską artystkę.

Wydawnictwo zostało poszerzone o alfabetyczny indeks nazwisk oraz aneks zawierający wybór kopert z obiegu oraz FDC. Prezentowane walory należą do zbiorów autora publikacji.

Alfabetyczny indeks osób

1. Archanioł Gabriel 7, 9
2. Benedykt XV, papież 5
3. Bogusławski Wojciech, dramaturg 5
4. Bosco Jan, św. 8
5. Brat Albert, św. 6
6. Canova Antonio, włoski rzeźbiarz 9
7. Capranica Domenico, kardynał 8
8. Cola Sebastiano di, włoski malarz 7
9. Cuzano Mikołaj, kardynał 10
10. Czarna Madonna z Einsiedeln 9
11. Dante Alighieri, włoski poeta 10
12. Dąbrowska Kazimiera 5, 6, 7, 9, 11, 12
13. Dąbrówka, żona Mieszka I 10
14. Dobrzański Henryk, major 5
15. Dyląg Michał, ks. 12
16. Goretti Maria, św. 6
17. Grassellini P., artysta, projektant 9
18. Gronchi Giovanni, prezydent Włoch 11
19. Haller Józef, gen. 5
20. Hlond August, kardynał 6
21. Hubal zob. Dobrzański Henryk 5
22. Ignacy Loyola, św. 7
23. Izajasz, prorok 10
24. Jadwiga, św., królowa 10
25. Jan XXIII, papież 5, 9, 11
26. Jan, św. 10
27. Jaracz Stefan, aktor, reżyser 5
28. Jeremiasz, prorok 10
29. Jezus Chrystus 10
30. Joel, prorok 10
31. Józef z Cluny, św. 5
32. Kapistran Jan, św. 7
33. Karol V Habsburg, cesarz 7
34. Klemens VII, papież 7
35. Klemens XIII, papież 9
36. Klemens XIV, papież 9
37. Kolbe Maksymilian, św. 6
38. Kotarbiński Józef, aktor 5
39. Kotarbiński Miłosz 5
40. Langman Jerzy, ks. 12
41. Ledóchowski Włodzimierz, gen. zakonu oo. Jezuitów 5
42. Leon XIII, papież 5
43. Leonardo da Vinci, artysta renesansu 7
44. Łempicka Leokadia 5
45. Madonna Częstochowska 5, 8
46. Marconi Guglielmo, wynalazca radia 5
47. Marek, św. 9
48. Matka Boża Fatimska 5
49. Matka Boża Królowa Polski 10
50. Matka Boża Ostrobramska 5, 6
51. Matka Boża z Lourdes 8
52. Meinrad, św. 9
53. Mezzana Corrada, projektant znaczków 6
54. Michał Anioł, włoski artysta 10
55. Mieszko I, książę 10
56. Montini Giovanni Battista, kardynał 6
57. Mościcki Ignacy, prezydent RP 5
58. Osterwa Juliusz, aktor, reżyser 5, 11
59. Paderewski Ignacy Jan, pianista, polityk 5
60. Paweł III, papież 7
61. Paweł VI, papież 5, 6, 9, 10, 11
62. Piłsudski Józef, marszałek 5
63. Piotr, św. 7, 10, 11
64. Pius IX, papież 5, 11
65. Pius VI, papież 6, 9, 10
66. Pius VII, papież 9
67. Pius X, papież 5, 6, 9
68. Pius XI, papież 5, 11
69. Pius XII, papież 6, 8, 11
70. Quadraroli Igino, kardynał 11
71. Rafael, włoski artysta 9
72. Rapacki Wincenty, aktor 5
73. Rita z Cascii, św. 7
74. Roust G., kapitan Gwardii Papieskiej 7
75. Rovere Ludovico Chigi Albani della, książę, wielki mistrz Zakonu Maltańskiego 11
76. Sapieha Adam, kardynał 5
77. Savio Dominik, św. 8
78. Sikorski Władysław, gen. 5
79. Skłodowska-Curie Maria, polska uczona, noblistka 6
80. Solski Ludwik, aktor 5
81. Stanisław Biskup, św. 10, 11
82. Sybilla Delficka 10
83. Valle Filippo della, włoski rzeźbiarz 9
84. Veroi Guido, włoski artysta 8
85. Wojciech, św. 10
86. Wyszyński Stefan, kardynał 5, 11
87. Żeromski Stefan, pisarz 11

